

tannhelseutvalget@hod.dep.no

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
23/200 - 11

Saksbeh.:
Eli Anne Kjølberg, 476 01 802

Dato:
10.03.2023

Innspill til tannhelseutvalget fra det sentrale rådet for personer med funksjonsnedsettelse i Oslo Kommune

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse er et rådgivende organ for byrådet og bystyret i saker som gjelder personer med funksjonsnedsettelse, og er hjemlet i kommuneloven. Rådet kan også fremme saker på eget initiativ. Rådet takker for muligheten til å komme med innspill til Tannhelseutvalgets helhetlige gjennomgang av tannhelsetjenesten i tidlig fase av arbeidet. Innspillene er behandlet i rådets møte 09.03.23, sak 28/23.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse vil fremheve bruk av FN-konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) som en del av lovgrunlaget for utredningen. Vi vil spesifikt trekke fram artikkel 25 Helse.

<https://www.regjeringen.no/no/tema/likestilling-og-mangfold/likestilling-og-inkludering/konvensjoner/fn-konvensjonen-om-rettar-til-menneske-med-nedsett-funksjonsevne-crpd/id2426271/>

Rådet vil understreke prinsippet om at tannhelse betraktes på linje med annen helsetjeneste. Dette er den eneste farbare vei for likestilling på dette området. Personer med nedsatt funksjonsevne har ofte dårligere råd enn resten av befolkningen, noe som resulterer i forsterking av sosial ulikhet også innen tannhelse. Det er kostbart å gå til tannlegen. Munnen er en del av kroppen og tannhelse bør i så måte anses som en likeverdig med øvrige helserelaterte utfordringer.

Rådet vil spesielt peke på rettighetene til personer med utviklingshemming, som er en ekstra sårbar gruppe. Ordningen med gratis tannhelsetjenester til denne gruppen må bevares og også styrkes slik at det ikke bare blir en rettighet som eksisterer på papiret. Det er et faktum at det er mindre bruk av tannhelsetjenester blant personer med utviklingshemming, forårsaket av faktorer som redsel for behandling, dårlig munnstell, redusert opplæring m.m. Det er viktig at

oppsøkende tjeneste for utviklingshemmede i og utenfor institusjon fungerer i praksis, noe vi er usikre på om den gjør i tilstrekkelig grad.

Spesifikt vil vi trekke fram behov for å styrke tilgjengelighet av narkosebehandling både for gruppen personer med utviklingshemming, men også for andre grupper innen personer med nedsatt funksjonsevne. Erfaringer tilsier at narkosebehandling som må skje på spesielle klinikker både er lite kjent og også vanskelig tilgjengelig. Rådet anbefaler at TOO-ordningen som i utgangspunktet er rettet mot tortur, overgrep og sterk angst for tannbehandling styrkes økonomisk og utvides slik at den også kan være et reelt tilbud for personer med nedsatt funksjonsevne.

I henhold til krav om universelt utformede lokaler forankret i konvensjoner og lovverk (eksempelvis CRPD artikkel 9, Tilgjengelighet) bør det sikres at lokaler for tannlegebehandling er tilpasset både bevegelseshemmede samt syns- og hørselshemmede. Det bør sikres rutiner for bestilling og bruk av tolk ved behov. Minoritetsspråklige bør også spesifikt hensyntas, både med tanke på kvalitetssikret forhåndsinformasjon samt at de blir godt mottatt ved oppmøte.

Avslutningsvis vil vi spille inn kvalitetssikring av utdanningen for tannhelsepersonell, med tanke på at den også inneholder ivaretagelse av gruppen personer med funksjonsnedsettelse -ikke bare i spesialklinikker, men også i den ordinære tannhelsetjenesten. I nasjonal retningslinje for tannlegeutdanningen står det at «Kandidaten ... har kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder, slik at alle grupper i samfunnet sikres likeverdige tjenester». Det er bra, men vi er usikre på hvordan det gjennomføres i praksis.

På vegne av rådet for personer med funksjonsnedsettelse i Oslo Kommune

Ann-Marit Sæbønes

rådsleder